

Information

– att ansöka om god man

Hur gör man?

Allmänt om ställföreträdare

En god man är en kvinna eller man som företräder en person som på grund av medicinska skäl inte klarar av att företräda sig själv och/eller ta hand om sina angelägenheter. Den enskilde som behöver hjälp kallas normalt för **huvudman**. Personen som hjälper huvudmannen kallas för **ställföreträdare**. Det finns olika sorters ställföreträdare: God man, förvaltare och förmyndare. Såväl vän, utomstående som anhörig kan vara någons ställföreträdare så länge denne bedöms lämplig. En person som har skulder hos kronofogdemyndigheten och finns registrerad i belastningsregistret är t.ex. inte lämplig att ta ett uppdrag som ställföreträdare.

Allmänt om god man

Viktigt att känna till är att en **god man** inte har större möjligheter att hjälpa den enskilde än en person som agerar utifrån en fullmakt. Det betyder att *om* den enskilde klarar av att utrusta någon hen känner och litar på med en fullmakt och bevaka att fullmaktstagaren företräder den enskilde ska hen inte lämna in en ansökan om god man. En ansökan från någon som faktiskt kan ställa ut och bevaka en fullmakt kommer med största sannolikhet avslås.

Den hjälp en huvudman kan få kallas: att **bevaka rätt** (rättsliga åtgärder), att **förvalta egendom** (ta hand om ekonomi och tillgångar) och att **sörja för person** (personlig intressebevakning). Läs mer om dessa uppgifter i under rubriken ”Vad gör en god man?”.

En ställföreträdare ska bara förordnas för att hjälpa sin huvudman med det hen faktiskt behöver hjälp med. Till exempel kan huvudmannen A ha rätt till en god man som har hand om alla uppgifter som nämns här ovanför, medan huvudmannen B kan ha rätt till en god man som förvaltar hens egendom.

Södertälje kommun, att ansöka om god man

Om en god man sköter sina uppgifter på ett bra sätt har hen rätt att få **arvode**, dvs. betalt, för det arbete hen gör för sin huvudman. En god man får emellertid bara betalt om hen **begär** arvode. Denna begäran ställs till överförmyndarnämnden i Södertälje kommun. Huvudregeln är att huvudmannen betalar gode mannens arvode. Arvodet kan variera, men ligger normalt på en summa mellan 4000 kr brutto och 12 000 kr brutto per år. Utöver detta tillkommer arbetsgivaravgifter och utlägg (t ex för körda mil). Den som skickar in en ansökan om att få en ställföreträdare samtycker samtidigt till att hen betalar gode mannens arvode. Om huvudmannen har lägre inkomst än 2,65 x basbeloppet (motsvarar 117 395 kr år 2016) brutto per år eller tillgångar, t.ex. sparkapital, värda lägre än 2 x basbeloppet (motsvarar ca 88 600 kr år 2016), kan Södertälje kommun betala arvodet istället för huvudmannen. En god man får betalt för sitt arbete en gång per år.

Kan jag få en god man?

Du som lider av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande och därför behöver hjälp i din vardag kan ansöka om att få en god man. Ett exempel kan vara att du på grund av psykisk sjukdom eller demens inte klarar av att betala dina räkningar i rätt tid eller sköta kontakten med myndigheter.

Det kan bara förordnas, dvs. utses en god man till dig **om** överförmyndarnämnden och tingsrätten, eller tingsrätten enbart, bedömer att:

- Du är sjuk på ett sätt som påverkar din kognitiva förmåga och
- Du behöver hjälp med uppgifter som faller inom bevaka rätt och/eller förvalta egendom och/eller sörja för person och
- Du inte klarar av att ställa ut en fullmakt till någon eller du saknar någon som kan vara fullmaktstagare

Vad gör en god man?

En god man är en person, som tillsammans med dig, ska se till att du får den hjälp och det stöd du behöver. Din gode man är alltså en person som **biträder** dig. Det betyder att du och gode mannen måste **samarbeta**. Din gode man kan aldrig bestämma över dig, eller vad dina pengar ska användas till, men kan hjälpa dig att fatta beslut och genomföra dessa om möjligt. Ett exempel kan vara att du, med hjälp från din gode man, upprättar en ansökan om bostadsbidrag eller du och din gode man kommer överens om att din gode man ska se till att dina räkningar betalas i tid och portionera ut fickpengar till dig för att du inte ska göra av med mer än vad du har råd till.

Den hjälp du kan få är bevaka rätt och/eller förvalta egendom och/eller sörja för person. Läs mer om detta nedan.

Bevaka rätt – rättsliga åtgärder

Uppgiften att bevaka din rätt betyder att god man kan vara ombud för dig i t.ex. ansökningsärenden till myndigheter. Det kan även handla om att din gode man är ombud för dig vid en ansökan om skuldsanering eller när du behöver sälja din bostad.

Förvalta egendom

Uppgiften att förvalta egendom betyder att en god man kan ta hand om din ekonomi, både vad gäller vardagsekonomi, som att betala räkningar och förvalta tillgångar som värdepapper eller en särskild fastighet.

Sörja för person

Uppgiften varierar beroende på vem du är och hur din situation ser ut men i stora drag innebär att sörja för person att en god man ser till att du har ett bra boende, får en god omvårdnad och ges goda levnadsvillkor.

En god man hjälper dig bara med det som du faktiskt behöver hjälp med. En god man hjälper dig normalt med s.k. administrativa uppgifter och kommer t.ex. inte att hjälpa dig att handla eller hämta ut dina mediciner. Du som tycker att du behöver en god man, behöver på egen hand eller med stöd av t.ex. anhörig eller socialsekreterare fylla i en ansökningsblankett. Du bör även besöka en läkare för att få ett intyg om att du är i behov av en god man.

Hur ansöker jag om att få en god man?

Du som förstår att du behöver hjälp, är beredd att ta emot hjälp och samarbeta med den som ska hjälpa dig, ska i första hand ansöka om att få en **god man**.

I ansökningsblanketten *Ansökan om god man eller förvaltare (egen ansökan)* behöver du förklara vad det är du behöver hjälp med och varför du inte klarar av detta själv. Du ska också svara på ett antal frågor som handlar om hur din situation ser ut idag, t.ex. om hur du bor, ditt hälsotillstånd och om du har skulder. Du kan ansöka om att få hjälp med många uppgifter eller få. Vilken hjälp du behöver beror på hur mycket du klarar av själv. Läs mer om vilka uppgifter du kan få hjälp med under rubriken *Vad gör en god man?*

I ansökan kan du lämna förslag på vem du tycker borde bli din gode man. Den du föreslår behöver samtycka till att bli god man. Det gör hen genom att skriva sin namnteckning i ansökan.

När du ansöker om god man bör du skicka med ett **läkarintyg**. Du behöver därför besöka en läkare och förklara för honom eller henne att du ska ansöka om en god man och att du därför behöver ett läkarintyg som visar om du bedöms vara i behov av hjälp från en god man. Du bör även skicka med en så kallad **social utredning**. Särskilt viktigt är detta om du inte klarar av att svara detaljerat på frågorna i ansökan. En social utredning kan skrivas av t.ex. en biståndshandläggare, socialsekreterare eller kurator.

Södertälje kommun, att ansöka om god man

När ansökan är komplett skickar du den till:

Södertälje Tingsrätt
Box 348
151 24 Södertälje

När ska jag inte ansöka om en god man?

Du ska inte lämna in en ansökan om god man om du klarar av att ställa ut och bevaka en fullmakt. Om du därför kan förse någon du känner och litar på med en fullmakt för att få hjälp ska du inte ansöka om att få en god man. Du finner svaret på varför under rubriken *Vad händer med min ansökan?*

Anhörig till någon som behöver en ställföreträdare?

Du som är anhörig till någon som behöver god man eller förvaltare använder blanketten *Ansökan om god man eller förvaltare (anhörigs ansökan)*. Ansökan skickas till Södertälje tingsrätt.

Viktig information

Om den som behöver hjälp inte kan skriva under på grund av att hen inte förstår vad saken gäller, måste du som anhörig skicka med ett läkarintyg där det framgår att hen inte kan lämna sitt samtycke till en god man.

Du ska bara ansöka om att den som behöver hjälp ska få en förvaltare *om* hen är ur stånd att vårda sig och sin egendom. Det betyder att det måste finnas **konkreta** risker för att den som behöver hjälp blir ekonomiskt utnyttjad eller löper akut risk att bli vräkt.

Vän till någon som behöver en ställföreträdare?

Om du är vän till någon som du tycker behöver få hjälp från en god man eller en förvaltare bör du i första hand förmå den enskilde att lämna in en egen ansökan. I andra hand kan du ta kontakt med socialtjänst eller vården och göra dem uppmärksamma på behovet. Du kan läsa mer i informationsbladet *Information – ansöka om god man eller förvaltare*.

Vad händer med min ansökan?

När Södertälje tingsrätt fått din ansökan, kontrollerar tingsrätten att ansökan är komplett. Därefter skickar tingsrätten vidare ansökan till överförmyndarnämnden i Södertälje kommun. I hanteringen hos Södertälje tingsrätt och överförmyndarnämnden kommer du att kallas för huvudman, pga. att du är den person som behöver hjälp.

Överförmyndarnämndens uppgift är att utreda om du uppfyller vissa **kriterier** i lagen (Föräldrabalken). Kriterierna finns för dem som ska fatta beslut om god man. Om du uppfyller kriterierna har du rätt att få hjälp av en god man. Läs mer om kriterierna under rubriken *Kan jag få en god man?*

Södertälje kommun, att ansöka om god man

Överförmyndarnämnden utreder hur din situation ser ut och hur mycket hjälp du behöver. I sin utredning kan överförmyndarnämnden komma att ta kontakt med dig och/eller anhöriga till dig.

Överförmyndarnämnden kan även behöva prata med andra personer i din närhet, såsom boendepersonal, socialsekreterare, boendestödjare eller hemtjänst. Om du i ansökan inte uppgett något förslag på vem som ska vara din gode man behöver överförmyndarnämnden även hitta en person som kan tänka sig att bli din gode man. Han eller hon kommer att ta kontakt med dig direkt eller via någon av dina sociala insatser för att bestämma tid och plats för ett möte. På mötet får du och den person som överförmyndarnämnden har förslagit träffas. Om allt känns bra fyller ni i en åtagandeblankett och en samtyckesblankett som skickas in till överförmyndarnämnden.

När överförmyndarnämnden är klar med sin utredning meddelar den tingsrätten om du som ansökt bör få en god man eller inte. Därefter fattar tingsrätten beslut. Du får ett protokoll från tingsrätten där det framgår om du ska ha en god man eller inte.